

Glasbeni pomenki

Taktirka. Marsikdo bi mislil, da je taktirka moderna pridobitev. Gotovo: če mislimo z besedo taktirka ono elegantno palčico, s katero dirigent vodi zbor in orkester, je taktirka moderna pridobitev. Toda neke vrste taktirka, četudi v drugi podobi in bolj primitivna, je bila vedno v rabi, odkar človeški rod gode in poje. Ni še prav dolgo tega, kar so imeli dirigenti v Italiji v rokah podolgast kos usnja, ki so ga imenovali ciabatta (čevelj) in s katerim so v pravem pomenu besede takt tolkli, da se je čulo po vsej cerkvi. V četrtem stoletju, piše opat Pambon, so imeli menihi - pevci navado, da so ritmične akcente povdarjali z gibom roke ali noge. In res, še dandanes orientanci, kadar pojejo, podčrtavajo svoje speve z gibom roke ali noge ali celo s povdarkom glave. Benediktinec J. Jeannin nam pripoveduje, da so imeli v prastarih časih cerkveni pevci v roki ropotuljice (tabulae osseae, quas cantores tenent in manibus). Bile so to slonokoščene ropotuljice, nanizane na vrstico. S temi ropotuljicami so pevci (ali pevovodje) povdarjali ritmični tok melodije. V šestem stoletju je Cerkev prepovedala pri mrtvaških obredih rabo takih ropotuljic in bobenčkov (imeli so tudi male bobenčke, kakor jih imajo orientanci še sedaj).

M. Wallace opisuje v Musical Times, XI, 1923 srednjeveškega cerkvenega pevovodjo takole: Na levi ima tri klerike in na desni tudi tri, on sam stoji na sredi kora in drži v levi roki debelo palico „propter disciplinam“, s povzdignjeno desnico pa vodi cerkvene speve.

Zanimiva je opazka, da ima dirigent v roki palico „propter disciplinam“ (zaradi reda). Iz tega sledi jasno, da ta palica ni bila samo simbol dostojanstva, ampak je tudi večkrat dejansko padala po hrbitiščih nepazljivih pevcev.

Mislím, da bi si tudi v naših modernih časih marsikateri pevovodja na tihem želel imeti tako sredstvo „propter disciplinam“ — proti nepazljivosti in pevskemu napuhu.

Ambrozij Sraka:

Kakšne pesmi z napevi sem zapisal med slovenskim narodom?

Ko se svatje poljubljajo.

1. Ti si golobičica, * Jaz sem pa golobček, * Kuškaj mene v gobček! (Belokranjska.)
2. Ena tička poje, * Sam ne vem kej, * Tam gori za Lublenco, * Na ravnem poljêj. (Tomišelj.)

Fantovske podoknice

1. Fantje se pad oknam zberûo, * Žien'ni, nevejsti zapojûo. (Slivnica na Dolenjskem.)
2. Srečen večir in srečni dan, * Žien'ni, nevejsti in svatovcam! (Gradež na Dolenjskem.)

Prežarska.

1. Lübleni kristjani, poslušajte vi! (Ptujška okolica.)
2. Kuharca, kuharca, kuhaj večerjo, * Da gremò, da gremò v Kamnik na prežo! (Kleče.)

Darovanje ženina ali neveste.

Prid'te, prid'te, dragi oče, * Prid'te, prid'te, draga mati! (Božjakovo pri Metliki.)

Godčevska „larma“

Nekej vam imâm povedat, * Ene prov čudne reči. (Bohinj.)

Pesmi, ki se pojo še na svatbi.

1. Dober večer, ti mlada hčer! (Dolenjska.)
2. Dober večir, naši svatje, * Al' ste revni al' bogati! (Dolenjska.)
3. Hvalen bodi Jezus Kristus! (Podturen na Dol.)
4. Lubi svatje skupaj zbrani. (Gorenjska.)
5. Nevesta, bod' pozdravljena! (Zatoliče pri Ptuj.)
6. Vse se danes veseli, * Čast nevest' prepeva. (Golovec.)
7. Dones res je vse veselo, * Vse prepeva prov lepó. (Kicar.)
8. Gnes lepi spomin * Pred očmi je vsim. (Zatoliče pri Ptuj.)
9. O sneha lublena, kaj misliš si ti? (Zatoliče pri Ptuj.)
10. Nevesta ino ženin ta. (Dolenjska.)
11. Oj ženin in nevestica, * Lep stan sta gnes zapüstila. (Kicar pri Ptuj.)
12. Lubi ženin in nevesta, * Bod'ta eden drug' mu zvesta! (Dolenjska.)
13. Poslušajta me, o ženina!
14. Kaj pa se vendar nacoj tū obhaja? (Kicar pri Ptuj.)
15. Oj premisli tu veselje, Pri teh ohcetnih ludeh! (Dolenjska.)
16. Pač je leta dan prov srečin. (Tomišelj pri Igu.)
17. Eno pesem mi čemo zapeti.
18. Poštena družba, čuj in glej, * Zašliš'te žene in možje! (Valta Vas.)
19. Dans je v Kani Galileji * Ena srečna ohcet b'la, * Svatje so b'li božji jogri, * Ino Jezus, Marija. (Gorenji Ig pri Krimu. — Je nabožna.)
20. O lublěni no pošteni, * Ovi žene no možje! (Zatoliče pri Ptuj.)
21. Mi v toti hišici * Smo skupaj zbrani vsi. (Hajdin pri Ptuj.)
22. So ptičice pele, pojejo tud' zdaj! (Matena pri Igu.)
23. Mlada dva se poročila, * In ljubila se zvesto. (Hradeckega vas.)

Odhodnice.

1. Zdej moram začeti jemati slavô. (Dolenjska.)
2. Oh, kaj meni je storiti. * K' moram se od vas ločiti! (Dolenjska.)
3. Očka in mamca, vas objamem, * Prejden od vas slavu vzamem. (Dolenjska.)
4. Oh prelubi moji oče, * Men' ni za obstat' mogoče. (Dolenjska.)
5. Zdej bom pa slavû jemala. (Dobropolje na Dolenjskem.)
6. Cajt se je od vas podati. (Dobropolje.)
7. Zdej se je nam od vas podati. (Dobropolje.)
8. Sem včirej biv cev dan vesev. (Pijava Gorica.)
9. Snuč' sem vas vesev sprejev. (Dolenjska.)
10. Godci, godite marš prov lepû, Potlej pa grema z nevejsta damu! (Ig pri Ljubljani.)

VII. Pesmi pívске za v veseli družbi.

a) Zdravice in napitnice.

1. Zdravica je pa ta,* Ki jo sam Bog štemá. (Prigorica pri Ribn.)
2. Zdravička more napita bit,* Za voljo kompanije. (Spodnji Hajdin)
3. Eno si zapojmo,* Bratci, to vsi vemo. (Bočna pri Gornjem Gradu.)

4. Eno zdravico jest znam,* pa me zapet' jo je sram. (Pece na Dol.)
5. Se bratci skupaj zbirajo,* Korajža velja! (Tlake pri Šmarju.)
6. Ena kupica,* Zdre'l'ga vinčeca* Gor pa dol po mizi je špancirala. (Iška Vas).
7. Na zdravje našim fantom,* In tud' dekletom nam! (Iz Vipave).
8. Vince je svadko,* Teče prav gvadko. (Ihan na Gor.).
9. Mi ga pa točmo, točmo, točmo,* Mi ga pa poč'mo, poč'mo, poč'mo! (Beričevo).
10. To zlahtno vinsko kapljico* Zdaj hočemo popiti. (Zl. V. Orožen).
11. Sonce sije, luč gori,* (Micka) pred tabo pa glažek stoji. (Mate-na pri Igu).

Koncertna poročila

Akademski pevski zbor, gotovo najagilnejši pevski zbor v Ljubljani, je priredil v maju koncert slovenske narodne pesmi. Na letošnjem koncertu je izvajal samo koroške in belokrajinske pesmi, prve največ v priredbi svojega pevovodje Fr. Marolta, druge v priredbi M. Tomca. Koncert, ki je vzbudil v vsej slovenski javnosti veliko pozornost, pomeni važen mejnik v slovenski vokalni glasbi. Akademski zbor, ki namerava pokazati celoten razvoj slovenske vokalne glasbe, osobito slovenske narodne pesmi, bo v jeseni svoj program nadaljeval.

Črnomelj. Cerkveni pevski zbor v Črnomlju je priredil na Petrovo v Prosveti samostojen koncert. Vodil ga je g. dekan Bitnar. Na sporedu so imeli 19 pesmi, ki jih je zbor v vsakem oziru dovršeno izvajal. Najlepše so doneli mešani zbori. Občinstva se je nabralo toliko, da je skoraj primanjkovalo prostora.

Preserje. Na binkoštni ponedeljek je imel pevski zbor v Preserju lep koncert, ki ga je naštudiral g. kaplan Mirko Bartol. Mešani zbor se je prijetno menjaval z ženskim oziroma moškim. Ves spored, 20 pesmi dolg, so dobro izvajali, le moški zbor bi rabil še nekoliko pile.

Šmartno pri Litiji. Teden pozneje kot v Zagorju smo imeli tudi pri nas koncert s programom, določenim za stadionske svečanosti. Petje je vodil g. kaplan Vinko Lovšin, orglal je pa g. organist Joško Cajhen. Koncert je prav lepo izpadel. Pevci so svojo nalogo izborno rešili; tudi ljudje so pokazali veliko zanimanja za koncert.

Slovenska glasbena razstava v Ljubljani Začetkom meseca septembra, ko se vrši v Ljubljani jesenski velesejem in dnevi slovanskih plesov in glasbe, bo na velesejmskem prostoru razstava slovenske glasbe. Vsa pevka in druga glasbena društva v dravski banovini vljudno prosimo, da javijo po dopisnici Glasbeni Matici ljubljanski, ki je prevzela aranžma te razstave, ako imajo v svojem arhivu rokopise slov. skladateljev, dalje kake zanimive slike in društvene zastave in ako bi bili pripravljeni dati te predmete za čas razstave na razpolago.

Nove skladbe

Šest cerkvenih pesmi. Zložil Anton Grum. V zbirki dobimo Oče naš, Kantato iz psalma 126 (Ako Gospod ne zida hiše), Hvalnico (150 psalm), V zakramentu, Angelsko češčenje in Raduj se Kraljica nebeška. Vse pesmi so pisane v slovesnem slogu in bodo zlasti ob slovesnih prilikah dobrodošle. Zborovski slog je posrečen, vse pesmi tečejo neprisiljeno. Zborom jih priporočamo

Breda Šček: Raste mi, raste... Sedem kraških samospevov. Cena Din 50. Marljiva skladateljica je v samozaložbi izdala zbirko prav posrečenih samospevov; večinoma so pisani za visoki glas. Vse njene skladbe, tako tudi te, nosijo pečat njene osebnosti, ki je čisto svojevrstna, a v jedru zdrava.